

תוכניות דוגמא call_id1.c, idiv_mo4.asm, idiv_mo5.asm

התוכניות הללו משמשות כמובן כדוגמא לקריאה לפרוצדורת אסמבלי מתוך תוכנית C.

ניהול המחסנית של התוכניות תוארו קודם. להלן יתר התיעוד של התוכנית.

מה שהתוכנית המשולבת, call_id1.c עם כל אחד מתוכניות ה-asm, idiv_mo4.asm או idiv_mo5.asm, עושה היא לקבל 2 מספרים שלמים (לאו דווקא חיוביים) ולחשב את החלוקה ללא שארית ושארית החלוקה של 2 המספרים הללו ולהדפיס אותם. התוכנית מוגנת מפני בקשה לחלוקה באפס.

מימוש החלוקה נעשה ע"י פקודת המכונה IDIV, ואפשר לראות מהריצות שמכניסות של פקודת המכונה הזו היא שארית החלוקה של 105 ב-44- הוא 17, שארית החלוקה של 105- ב-44 הוא 17- ושארית החלוקה של 105- ב-44 הוא 17-. מתכנת הכותב תוכנית המחשבת שארית חלוקה של מספרים שעשויים להיות שליליים חייב לבדוק אם המוסכמות הללו מקובלים עליו.

קימפול תכנית המשלבת קבצי מקור ב-C ואסמבלי ניתן לעשות על ידי תוכנת tcc.exe (בתנאי שיש לך גם את tasm.exe) או bcc.exe. עקרונית כותבים את רשימת הקבצים שממנה מורכבת התוכנית כאשר התוכנית הראשית חייבת להיות ראשונה. במקרה שלנו, קימפול התוכנית המורכבת מהקבצים call_id1.c ו-idiv_mo4.asm יהיה:

```
tcc call_id1.c idiv_mo4.asm
```

תוצאת הקימפול של השורה הזו (בתנאי שאין שגיאות) תהיה לפי השם של הקובץ הראשון, כלומר יוצר call_id1.exe.

אם רוצים להכין את הקובץ לדיבוג ב-Turbo Debugger אזי פשוט מוסיפים את האופציה "-v" כלומר:

```
tcc -v call_id1.c idiv_mo4.asm
```

התוכניות idiv_mo4.asm ו-idiv_mo5.asm

ההבדל בין שתי הקבצים הללו שב-idiv_mo5.asm אני משתמש באוגרים SI ו-DI, לכן אני חייב לשמר אותם בקובץ הזה ולשחזר אותם לפני החזרה, מה שאין צורך ב-idiv_mo4.asm.

נקודות שיש לשים לב אליהם:

- כל שם המוגדר בתוכניות C או שהתוכנית מתיחסת אליו, באסמבלי חייבים להתיחס אליו עם קו תחתי ("_") מוביל. מהסיבה הזו בקבצי האסמבלי שמה של הרוטינה הנקראת מ-C היא "_idiv_mod".

- `_idiv_mod` צריכה לחלק מספר 16 ביט במספר 16 ביט, אבל הפקודה IDIV מחלקת 32 ביט (DX:AX) ב-16 ביט. על מנת לבצע את המשימה עלינו "להרחיב" את המספר ב-AX לתוך DX. אילו היה מדובר במספרים חסרי סימן היה מדובר כאן בהצבת 0 ל-DX, אבל במספרים עם סימן צריך להביא בחשבון את הסימן של AX: אם הוא חיובי, צריך להציב 0 ל-DX, ואם הוא שלילי, צריך להציב 1 לכל הביטים של DX. הדבר הוא למעשה הצבת ביט הסימן של AX לכל הביטים של DX. יש פקודת מכונה שעושה בשבילנו בדיוק את זה: CWD. גרסאות דומות של הפקודה הזו:

CBW	הרחב את AL ל-AX
CWD	הרחב את AX ל-DX:AX
CWDE	הרחב את AX ל-EAX
CWQ	הרחב את EAX ל-EDX:EAX

- שימו לב למבנה:

```
MOV AX,0
JMP Done
```

....

```
MOV AX,1
```

Done:

.....

```
POP BP
```

```
RET
```

המבנה הזה מבטיח שעם החזרה לקוד הקורא AX מכיל את הערך הנכון של תוצאת הפונקציה.

```
/* call_id1.c - call assembler subroutine idiv_mod.asm from C program */
```

```
#include <stdio.h>
```

```
extern int idiv_mod(int Num, int Denom, int *Q, int *Rem);
```

```
void main()
```

```
{
```

```
    int Num, Denom, Q, Rem, No_Zero_Divide;
```

```
    printf("\nEnter Numerator, Denominator\n:");
```

```
    scanf("%d %d",&Num, &Denom);
```

```
    No_Zero_Divide = idiv_mod(Num,Denom,&Q,&Rem);
```

```
    if (No_Zero_Divide)
```

```
        printf("\n %d div %d = %d, mod(%d,%d) = %d\n",  
                Num, Denom, Q, Num, Denom, Rem);
```

```
    else
```

```
        printf("\nError: Zero Divide.\n");
```

```
    } /* main */
```

```
E:\>tcc call_id1.c idiv_mo4.asm
```

```
Turbo C++ Version 3.00 Copyright (c) 1992 Borland International
```

```
call_id1.c:
```

```
idiv_mo4.asm:
```

```
Turbo Assembler Version 3.1 Copyright (c) 1988, 1992 Borland International
```

```
Assembling file: idiv_mo4.ASM
```

```
Error messages: None
```

```
Warning messages: None
```

```
Passes: 1
```

```
Remaining memory: 395k
```

```
Turbo Link Version 5.0 Copyright (c) 1992 Borland International
```

```
Available memory 4111504
```

```
E:\>call_id1.exe
```

```
Enter Numerator, Denominator
```

```
:105 44
```

```
105 div 44 = 2, mod(105,44) = 17
```

```
E:\>call_id1.exe
```

```
Enter Numerator, Denominator
```

```
:105 -44
```

```
105 div -44 = -2, mod(105,-44) = 17
```

```
E:\>call_id1.exe
```

```
Enter Numerator, Denominator
```

```
:-105 44
```

```
-105 div 44 = -2, mod(-105,44) = -17
```

```
E:\>call_id1.exe
```

```
Enter Numerator, Denominator
```

```
:-105 -44
```

```
-105 div -44 = 2, mod(-105,-44) = -17
```

```
E:\>
```

```

; idiv_mo4.asm - Assembler implementation of
;                                     C-callable function idiv_mod.
;

.MODEL SMALL
.CODE
; Implementation of C callable function ...
; ... int idiv_mod(int Num, int Denom, int *Q, int *Rem)
;                                     [BP+4] [BP+6] [BP+8] [BP+10]
; Compute Q := |_ Num / Denom _| ,Rem := MOD(Num, Denom)
; function idiv_mod returns 0 if Denom = 0 (illegal ..
; ... division by zero), 1 otherwise
;
PUBLIC _idiv_mod
_idiv_mod PROC NEAR
    PUSH BP                ; Preserve BP
    MOV BP,SP              ; Set BP to point to Parameter area
    MOV CX,[BP+6]          ; CX := Denom
    CMP CX,0               ; Denom = 0 ?
    JNE Cont               ; No, continue regular operation
    ; Yes, Denom = 0
    MOV AX,0               ; Return value := 0
    JMP Done               ; Skip following code
Cont:                      ; Denom <> 0
    MOV AX,[BP+4]          ; AX := Num
    CWD                   ; DX:AX := AX
    IDIV CX                ; AX := DX:AX / CX, DX := MOD(AX,CX)
    MOV BX,[BP+8]          ; BX := Offset Q
    MOV [BX],AX            ; *Q := AX
    MOV BX,[BP+10]         ; BX := Offset Rem
    MOV [BX],DX            ; *Rem := DX
    MOV AX,1               ; Ensure return value := 1
Done:
    POP BP                ; Restore BP register
    RET
_idiv_mod ENDP
END

```

```

; idiv_mo5.asm - Assembler implementation of
;
;                                     C-callable function idiv_mod.
;
.MODEL SMALL
.CODE
; Implementation of C callable function ...
; ... int idiv_mod(int Num, int Denom, int *Q, int *Rem)
;                                     [BP+4] [BP+6] [BP+8] [BP+10]
; Compute Q := |_ Num / Denom _| ,Rem := MOD(Num, Denom)
; function idiv_mod returns 0 if Denom = 0 (illegal ..
; ... division by zero), 1 otherwise
;
PUBLIC _idiv_mod
_idiv_mod PROC NEAR
    PUSH BP          ; Preserve BP
    MOV BP,SP        ; Set BP to point to Parameter area
    PUSH SI          ; Preserve register variables
    PUSH DI          ;
;
    MOV SI,[BP+6]    ; SI := Denom
    CMP SI,0         ; Denom = 0 ?
    JNE Cont         ; No, continue regular operation
    ; Yes, Denom = 0
    MOV AX,0         ; Return value := 0
    JMP Done         ; Skip following code
Cont:                ; Denom <> 0
    MOV AX,[BP+4]    ; AX := Num
    CWD              ; DX:AX := AX
    IDIV SI          ; AX := DX:AX / SI, DX := MOD(AX,SI)
    MOV DI,[BP+8]    ; DI := Offset Q
    MOV [DI],AX      ; *Q := AX
    MOV DI,[BP+10]   ; DI := Offset Rem
    MOV [DI],DX      ; *Rem := DX
    MOV AX,1         ; Ensure return value := 1
Done:
;
    POP DI          ; Restore register variables
    POP SI          ;
    POP BP          ; Restore BP register
    RET
_idiv_mod ENDP
END

```

תוכניות דוגמא call_id2.c, idiv_mod6.asm

בתוכנית המשולבת call_id1.c, idiv_mod1.asm כל הפרמטרים היו 2 בתים כי זה הגודל של הן int וכן פוינטרים בהקשר הזה של קומפילציה של טורבו C. נראה שזה לא תמיד כך בהמשך הקורס. כאשר מחשבים את המיקום של פרמטרים צריך תמיד להביא בחשבון את גודל הפרמטרים, שכמובן לא יהיו תמיד 2 בתים. זה יקרה למשל אם היינו עובדים עם פרמטרים long int במקום int. זה מה שקורה בדוגמא הבאה, התוכנית המשולבת call_id2.c, idiv_mod6.asm. ההגדרה של idiv_mod32 הינה:

```
extern int idiv_mod32(long int Num, long int Denom,  
    long int *Q, long int *Rem);
```

מאחר ו-Num ו-Denom הם עכשיו 32 ביט, תמונת המחסנית היא עכשיו כזו:

BP ישן	← BP
IP	[BP+2]
Num תוכן	[BP+4]
Denom תוכן	[BP+8]
Q כתובת	[BP+12]
Rem כתובת	[BP+14]

כנוסף לכך שמבנה הפרמטרים במחסנית משתנה, ה-idiv_mod32 צריכה לבצע אריטמיקה של 32 ביט.

```

/* call_id2.c - call assembler subroutine idiv_mod32.asm from C program */

#include <stdio.h>

extern int idiv_mod32(long int Num, long int Denom,
                     long int *Q, long int *Rem);

void main()
{
    long int Num, Denom, Q, Rem;
    int No_Zero_Divide;

    printf("\nEnter Numerator, Denominator\n:");
    scanf("%ld %ld",&Num, &Denom);
    No_Zero_Divide = idiv_mod32(Num,Denom,&Q,&Rem);
    if (No_Zero_Divide)
        printf("\n %ld div %ld = %ld, mod(%ld,%ld) = %ld\n",
              Num, Denom, Q, Num, Denom, Rem);
    else
        printf("\nError: Zero Divide.\n");

} /* main */

```

```

E:\>tcc call_id2.c idiv_mo6.asm
Turbo C++ Version 3.00 Copyright (c) 1992 Borland International
call_id2.c:
idiv_mo6.asm:
Turbo Assembler Version 3.1 Copyright (c) 1988, 1992 Borland
International

```

```

Assembling file:    idiv_mo6.ASM
Error messages:     None
Warning messages:   None
Passes:             1
Remaining memory:   431k

```

```

Turbo Link Version 5.0 Copyright (c) 1992 Borland International

```

```

    Available memory 4150128

```

```

E:\>CALL_ID2.EXE
Enter Numerator, Denominator
:-700000 66666

```

```

    -700000 div 66666 = -10, mod(-700000,66666) = -33340

```

```

E:\>

```

```

; idiv_mo6.asm - Assembler implementation of
;                  C-callable function idiv_mod32.
;
.MODEL SMALL
.CODE
.386
; Implementation of C callable function ...
; ... int idiv_mod32(long int Num, long int Denom,
;                  [BP+4]          [BP+8]
; long int *Q,      long int *Rem)
; [BP+12]          [BP+14]
; Compute Q := |_ Num / Denom _| , Rem := MOD(Num, Denom)
; function idiv_mod32 returns 0 if Denom = 0 (illegal ..
; ... division by zero), 1 otherwise
;
PUBLIC _idiv_mod32
_idiv_mod32 PROC NEAR
    PUSH BP          ; Preserve BP
    MOV BP,SP        ; Set BP to point to Parameter area
    PUSH SI          ; Preserve register variables
    PUSH DI          ;
;
    MOV ESI,[BP+8]   ; ESI := Denom
    CMP ESI,0        ; Denom = 0 ?
    JNE Cont         ; No, continue regular operation
    ; Yes, Denom = 0
    MOV AX,0         ; Return value := 0
    JMP Done         ; Skip following code
Cont:                ; Denom <> 0
    MOV EAX,[BP+4]   ; EAX := Num
    CDQ              ; EDX:EAX := EAX
    IDIV ESI         ; EAX := EDX:EAX / ESI, EDX := MOD(EAX,ESI)
    MOV DI,[BP+12]   ; DI := Offset Q
    MOV [DI],EAX     ; *Q := AX
    MOV DI,[BP+14]   ; DI := Offset Rem
    MOV [DI],EDX     ; *Rem := DX
    MOV AX,1        ; Ensure return value := 1
Done:
;
    POP DI          ; Restore register variables
    POP SI          ;
    POP BP          ; Restore BP register
    RET
_idiv_mod32 ENDP
END

```


סכמת ניהול משתנים של TURBO C

ראינו את צורת מימוש הפרמטרים ב-C, כאן נשלים את התמונה בכל הקשור למימוש משתנים. אנחנו נמשיך להתרכז במודל SMALL, אבל התמונה אינה שונה באופן מהותי במודלים האחרים.

יש עוד שני סוגים עיקריים של משתנים מלבד פרמטרים: משתנים סטטיים ואוטומטיים. ב-C משתנים גלובליים מממשים באותה צורה כמו משתנים אוטומטיים וסטטיים בהתאם להכרזה על המשתנה, ועל משתני אוגר נדבר בהמשך.

כאשר מלמדים את שפות העילית בדרך כלל נותנים את התאור הבא:

"משתנים אוטומטיים של פונקציה הם משתנים שמקבלים הקצאה עם הקריאה לפונקציה ומשתחררים עם החזרה ממנה. במידה והמשתנה הוא משתנה לוקלי מאותחל, האתחול מתבצע בכל פעם מחדש.

משתנים סטטיים הם משתנים שמוקצים פעם אחת לכל אורך התוכנית והם קיימים לכל זמן הריצה של כל התוכנית, גם אם מדובר במשתנה לוקלי (להבדיל מגלובלי). יחד עם זאת, עבור משתנה סטטי לוקלי, רק הפונקציה שהגדירה את המשתנה יכולה לגשת אליו לפי השם שלו."

המשתנים שהגדרנו עד עכשיו תחת ה-DATA הם משתנים סטטיים. במידה והמשתנים מאותחלים האתחול מתבצע עם העתקת קובץ ה-EXE מהדיסק לזיכרון. לפיכך כאשר אנחנו מגדירים בתוכנית

.DATA

Var1 DW 3201

אזי המילה Var1 הוא במושגים של C משתנה סטטי. הערך 3201 מופיע איפוא שהוא בקובץ ה-EXE. הערך 3201 מועתק לזיכרון עם העלאת התוכנית לזיכרון. זה יהיה האתחול היחיד של המשתנה Var1. כל הצבה לתוך Var1 לא יתבטל אלא ע"י הצבה אחרת.

אשר למשתנים האוטומטיים, הם מיושמים במחסנית בצורה דומה מאד לפרמטרים. כל פונקציית TURBO C במודל SMALL מישמת את הסכמה שתואר להלן. בשלב זה נניח שהקומפילר מיצר קוד שאינו משתמש במשתני אוגר (למשל -r- tcc). נתאר את ההשלכות של ישום משתני אוגר מאוחר יותר.

מימוש הסכמה היא כלהלן :

הפקודות הראשונות שמבצעת כל פונקציה של C הם:

```
myfunc PROC NEAR
PUSH BP      שימור BP "ישן"
MOV BP,SP    BP מצביע על "ישן" BP
SUB SP,k     הקצאת שטח משתנים לוקליים
              k הוא גודל שטח המשתנים הלוקליים
```

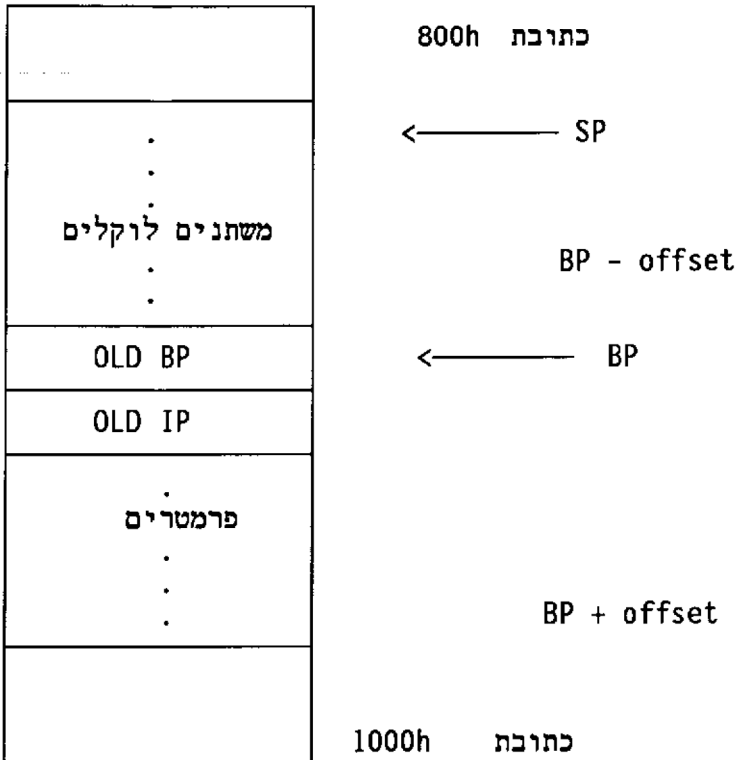
מרגע זה המשתנים הלוקליים קיימים וניתן לגשת אליהם באמצעות BP עם תוספת שלילית. במידה ויש פקודת אתחול למשתנים האוטומטיים הם יופיעו כאן. לדוגמא, אתחול משתנה לוקלי - אוטמטי בגודל 16 ביט ב-7 עשוי להראות כמו

```
MOV WORD PTR [BP-6],7
```

כאשר הפונקציה רוצה לחזור (תמיד בסוף הפונקציה) לתוכנית הקוראת הוא מבצעת את סדרת הפקודות הבאה:

```
MOV SP,BP    שחרור שטח משתנים לוקליים
POP BP       שחרור BP
RET          חזרה לתוכנית קוראת
_myfunc ENDP
```

לפיכך סכמת המשתנים של פונקציה C במודל SMALL נראית באופן כללי כך:

לדוגמא, בתוכנית call_id1.c, הפונקציה main (שלצורך ניהול משתנים היא כמו כל פונקציה אחרת) המשתנים הלוקליים מוגדרים בשורה

```
int Num, Denom, Q, Rem, No_Zero_Divide;
```

המתרגם ל-

```
SUB SP,10
```

כאשר בפועל

.	
No_Zero_Divide	[BP-10]
Rem	[BP-8]
Q	[BP-6]
Denom	[BP-4]
Num	[BP-2]
OLD BP	← BP
OLD IP	
.	

BP - offset

לפיכך אם נסתכל על המחסנית ברגע ההסתעפות לרוטינה `_idiv_mod`, כלומר לאחר שמירת הפרמטרים במחסנית, לפני ביצוע הפקודה `call near ptr _idiv_mod`, המחסנית נראית כך:

.	
Num ערך	
Denom ערך	
Q כתובת	
Rem כתובת	
No_Zero_Divide	[BP-10]
Rem	[BP-8]
Q	[BP-6]
Denom	[BP-4]
Num	[BP-2]
OLD BP	← BP
OLD IP	
.	

BP - offset

כאן אנחנו רואים צד נוסף במימוש המושג `by value parameters` של C: הפרמטרים הם למעשה שטח מיוחד (במחסנית) המוקצה לרוטינה המכילים עותקים וכתובות של המשתנים של הרוטינה המקורית. הכנסת שינוי ישירות בתוכנם אינו משנה את ערכי המשתנים של התוכנית הקוראת, הללו נמצאים בעומק רב יותר במחסנית (בכתובות גבוהות יותר). לשון אחר: הכנסת שינוי במה שמצוין לעיל

כ-"ערך Num" לא יגרום לשום שינוי בשטח הזיכרון המצוין לעיל "Num".

משתני אוגר

ב-C ישנו מושג של משתני אוגר. משתני אוגר הם מצב שבו חלק מהמשתנים האוטומטיים הנוכחיים מיושמים לא בזיכרון אלא באוגרים. ב-TURBO C הדבר בא לידי ביטוי רק במימוש 2 משתנים מסוג int או פוינטרים ע"י האוגרים SI ו-DI בלבד. צריך לזכור שמדובר בקומפילר מעידן ה-8086. במידה ותכנת ה-C ציין איזה משתנים הוא מעוניין שימושו כמשתני אוגר ע"י המילה השמורה register, הם ימומשו כמשתני אוגר (במידה והדבר אפשרי). אחרת, שני המשתנים הראשונים שמתאימים (int או פוינטר) ימומשו כמשתני אוגר. ההבדלים בסכמה יהיו שלא כל המשתנים יוקצו ע"י פקודת ה-SUB ולסכמה יתווספו פקודות שימור / שיחזור אוגרי ה-SI וה-DI. לפיכך הסכמה תיראה כך:

הפקודות הראשונות שמבצעת כל פונקציה של C הם:

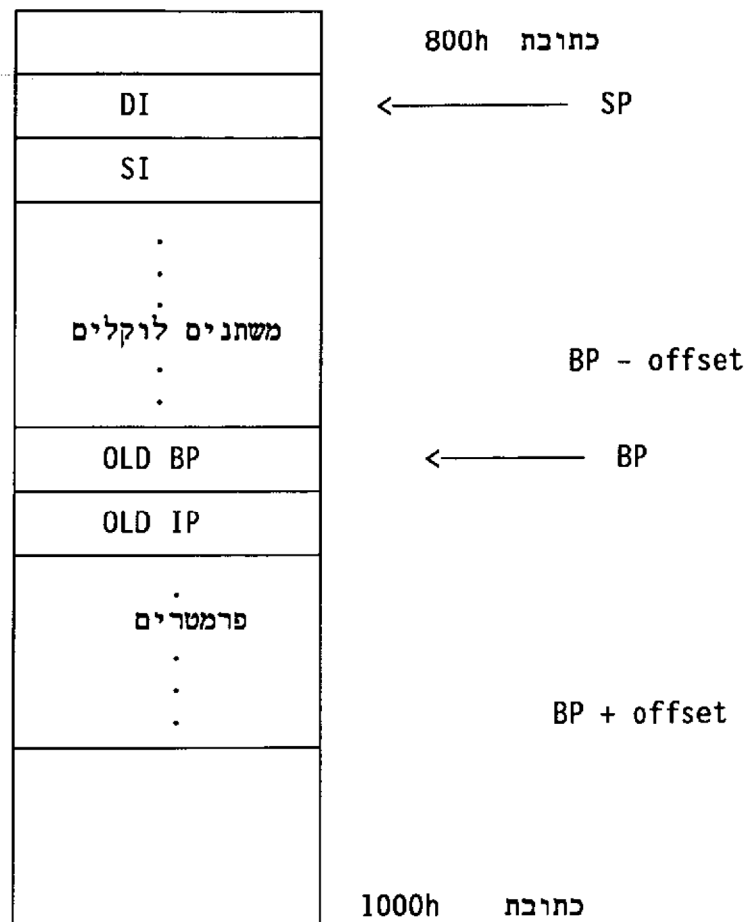
```
_myfunc PROC NEAR
    PUSH BP      "ישן" BP שימור
    MOV BP,SP    "ישן" BP מצביע על BP
    SUB SP,k      הקצאת שטח משתנים לוקליים
                  k הוא גודל שטח המשתנים הלוקליים
                  לא כולל משתני אוגר
    PUSH SI
    PUSH DI
```

כאשר הפונקציה רוצה לחזור לתוכנית הקוראת היא מבצעת את סדרת הפקודות הבאה:

```
POP DI          שיחזור אוגרים
POP SI

MOV SP,BP      שחרור שטח משתנים לוקליים
POP BP         שחזור BP
RET            חזרה לתוכנית קוראת
_myfunc ENDP
```

לפיכך סכמת המשתנים של פונקציה C במודל SMALL נראית באופן כללי כך:

מימוש המשתנים אוטומטיים בתוכניות אסמבלי

אין שום מניעה, כמובן, לממש משתנים במשתנים אוטומטיים גם בתוכניות הנכתבות (ישירות) באסמבלי. אולם זה מפחית את הקריאות של התוכניות ובאופן כללי, לרוב זה פשוט לא טבעי ולא נוח לתכנת כך. בדרך כלל נעשה זאת רק כאשר יש בכך חסכון משמעותי, כמו מימוש מערכים זמניים.

קומפילציה -S tcc ותוכנית הדוגמא call_id1.asm

call_id1.asm הינו קובץ האסמבלי שמתקבל מקימפול התוכנית
call_id1.c ע"י האופציות

```
tcc -S -r- call_id1.c
```

כאשר האופציה -S מנחה את הקומפילר לתרגם את התוכנית לקובץ אסמבלי
(call_id1.asm) במקום לקבצי obj ו-exe שהקומפילר בדרך כלל מיצר.
האופציה -r- מנחה את הקומפילר לא להשתמש במשתני אוגר. האופציה הזו
נבחרה בשביל להקל על הבנת התוכנית.

חלקי התוכן של call_id1.asm החשובים לנו נסקרו קודם לכן תחת
הכותרת "סכמת ניהול המשתנים של TURBO C".

האופציה -S נתמכת ברוב הקומפילרים של C. יש לו מספר שימושים
חשובים. תוכניתן אסמבלי שיש לו משימה מורכבת יכול בהחלט להסתייע
בידיעת איך הקומפילר ממש אותו. בנוסף, תוכניתן בשפה C המפתח תוכנה
שבו הוא מכיר את שפת האסמבלי יכול ע"י עיון בקובץ האסמבלי הנוצר לאתר
בעיות הכרוכות בקימפול שונה מהצפוי של תוכנית המקור. זה יכול להוביל
לאיתור שגיעות הנובעות מפרשנות שונה מהצפוי של הקוד ע"י הקומפילר או
איתור סיבות לאיטיות של קוד איטי מהצפוי בקובץ ה-exe. אפשר אפילו
"לשפר" את ה-exe הנוצר ע"י הכנסת שינויים בקובץ ה-asm והכללותו
בקימפול במקום קובץ המקור ב-C.

call_id1.asm

tcc -S -r- call_id1.c

```

    ifndef ??version
?debug macro
    endm
$comm macro name,dist,size,count
    comm dist name:BYTE:count*size
    endm
    else
$comm macro name,dist,size,count
    comm dist name[size]:BYTE:count
    endm
    endif
?debug S "call_id1.c"
?debug C E9857A13270A63616C6C5F6964312E63
?debug C E90018521815433A5C54435C494E434C5544455C737464696F2E68
?debug C E90018521815433A5C54435C494E434C5544455C5F646566732E68
?debug C E90018521815433A5C54435C494E434C5544455C5F6E756C6C2E68
_TEXT segment byte public 'CODE'
_TEXT ends
DGROUP group _DATA,_BSS
    assume cs:_TEXT,ds:DGROUP
_DATA segment word public 'DATA'
d@ label byte
d@w label word
_DATA ends
_BSS segment word public 'BSS'
b@ label byte
b@w label word
_BSS ends
_TEXT segment byte public 'CODE'
;
; void main()
;
    assume cs:_TEXT
_main proc near
    push bp
    mov bp,sp
    sub sp,10
;
; {
; int Num, Denom, Q, Rem, No_Zero_Divide;
;
; printf("\nEnter Numerator, Denominator\n:");
;
    mov ax,offset DGROUP:s@
    push ax
    call near ptr _printf
    pop cx
```



```

;
;         scanf("%d %d",&Num, &Denom);
;
    lea     ax,word ptr [bp-4]
    push    ax
    lea     ax,word ptr [bp-2]
    push    ax
    mov     ax,offset DGROUP:s@+31
    push    ax
    call    near ptr _scanf
    add     sp,6
;
;         No_Zero_Divide = idiv_mod(Num,Denom,&Q,&Rem);
;
    lea     ax,word ptr [bp-8]
    push    ax
    lea     ax,word ptr [bp-6]
    push    ax
    push    word ptr [bp-4]
    push    word ptr [bp-2]
    call    near ptr _idiv_mod
    add     sp,8
    mov     word ptr [bp-10],ax
;
;         if  (No_Zero_Divide)
;
    cmp     word ptr [bp-10],0
    je      short @1@86
;
;         printf("\n %d div %d = %d, mod(%d,%d) = %d\n",
;
;                                     Num, Denom, Q, Num, Denom, Rem);
;
    push    word ptr [bp-8]
    push    word ptr [bp-4]
    push    word ptr [bp-2]
    push    word ptr [bp-6]
    push    word ptr [bp-4]
    push    word ptr [bp-2]
    mov     ax,offset DGROUP:s@+37
    push    ax
    call    near ptr _printf
    add     sp,14
    jmp     short @1@114

```

```

@1086:
;
;           else
;           printf("\nError: Zero Divide.\n");
;
mov     ax,offset DGROUP:s@+72
push    ax
call    near ptr _printf
pop     cx

@10114:
;
;           } /* main */
;
mov     sp,bp
pop     bp
ret
_main   endp
?debug  C E9
_TEXT   ends
_DATA   segment word public 'DATA'
s@      label    byte
db      'Enter Numerator, Denominator'
db      10
db      ':'
db      0
db      '%d %d'
db      0
db      10
db      ' %d div %d = %d, mod(%d,%d) = %d'
db      10
db      0
db      10
db      'Error: Zero Divide.'
db      10
db      0
_DATA   ends
_TEXT   segment byte public 'CODE'
_TEXT   ends
public  _main
extrn   _idiv_mod:near
extrn   _scanf:near
extrn   _printf:near
_s@     equ      s@
end

```

רקורסיה ותוכנית הדוגמא fibo4.asm

fibo4.asm הינו קובץ האסמבלי שמתקבל מקימפול התוכנית fibo4.c ע"י האופציות

```
tcc -S -r- fibo4.c
```

כאשר האופציה -S מנחה את הקומפילר לתרגם את התוכנית לקובץ אסמבלי (fibo4.asm) במקום לקבצי obj ו-exe שהקומפילר בדרך כלל מיצר. האופציה -r- מנחה את הקומפילר לא להשתמש במשתני אוגר. האופציה הזו נבחרה בשביל להקל על הבנת התוכנית.

תפקידה של הדוגמא למחיש את מימוש מושג הרקורסיה ברמת הקומפילציה.

החשיבות של הנושא הזה בפרק זה הוא להמחיש שכאשר ממשים משתנים / פרמטרים וכתובות חזרה דרך המחסנית כפי ש-Turbo C ורוב הקומפילרים של C עושים, מימוש קוד רקורסיבי הוא אופציה המתקבלת בחינם או שהצורך של התחשבות נוספת במימוש קוד רקורסיבי מינימלי ביותר. אם נעניין במימוש של הקוד שנפרש על מנת לממש את הקריאה

fibo(n-2)

המימוש שלו באסמבלי יהיה

```
mov ax,word ptr [bp+4]
sub ax,2
push ax
call near ptr _fibo
```

לפיכך הקריאה הרקורסיבית אינה שונה במאומה מקריאה לפונקציה חיצונית. יש הבדל לוגי בכך שההסתעפות היא לראשות הפונקציה עצמה ולא לכתובת שמחוץ לרוטינה אבל זה לא בא לידי ביטוי בטקסט של הקוד שנוצר. לשון אחר: מתכנת שהיה צריך לממש את הרקורסיה ידנית באסמבלי לא צריך לדעת יותר מהמוסכמות הרגילות של מימוש פונקציות ב-C.

העובדה שמימוש רקורסיה מתקבלת כתוספת חינם למוסכמות מימוש פונקציות ב-C לא היה, כנראה, הסיבה העיקרית להגדרת בצורתן מבוססת המחסנית. סביר להניח שהמניע העיקרי היה לקבל אפקט זהה (או כמעט זהה, תלוי בהשקפה) של הרצת קוד במקביל במימוש מושג התהליכים, נושא מתקדם שלא נכנס לו כאן. למעשה מושג "מחסנית מערכת" הקיימת בכל הארכיטקטורות של מחשבים מודרניים הומצאה על מנת לקבל את האפקט הזה, הנקרא Re-entrancy. אנחנו נומר שהסיבה שהאפקט מתקבל היא מאותה סיבה שהמוסכמות משרתות גם מימוש תהליכים.

הסיבה שמוסכמות הללו תומכות ברקורסיה (או ב-Re-entrancy באופן כללי) היא בכך שהם ממשות את מנגנוני המשתנים, הפרמטרים ושימור כתובות הסתעפות עתידיות בתוך שטחי זיכרון דינמיים שמשתחררים בסדר של "אחרון נכנס ראשון יוצא".

על מנת לממש קריאה רקורסבית צריך לממש רובד חדש של פרמטרים ומשתנים לוקליים תוך שימור הערכים הקודמים והסתעפות לראשית הרוטינה תוך שימור כתובת החזרה. על מנת לממש חזרה מרקוסיה צריך לחזור חזרה לפקודה שמעבר לקריאה הרקורסיבית האחרונה (או מעבר לקריאה המקורית) ולשחרר את רובד המשתנים הלוקליים והפרמטרים האחרון תוך שחזור הקודם לו. את כל אלה המוסכמות עושות ממילא מעצמם.

```

/* fibo4.c - implement Fibonacci numbers - naive recursion */

#include <stdio.h>

unsigned long int fibo(unsigned int n)
{
    unsigned long int x, y, z;

    if ( n <= 2 )
        return 1L;
    else
        x = fibo(n-1);
        y = fibo(n-2);
        z = x + y;
        return z;
}

void main()
{
    unsigned int n;
    printf("Enter an integer:\n");
    scanf("%d",&n);

    printf("Fibonacci(%u) = %lu\n", n, fibo(n));
}

```

```

E:\>fibo4.exe
Enter an integer:
10
Fibonacci(10) = 55

E:\>

```

```

_TEXT    segment byte public 'CODE'
_TEXT    ends
DGROUP   group    _DATA, _BSS
          assume   cs:_TEXT, ds:DGROUP
_DATA    segment word public 'DATA'
d@        label    byte
d@w       label    word
_DATA    ends
_BSS     segment word public 'BSS'
b@        label    byte
b@w       label    word
_BSS     ends
_TEXT    segment byte public 'CODE'
;
;        unsigned long int fibo(unsigned int n)
;
          assume   cs:_TEXT
_fibo     proc      near
          push      bp
          mov        bp, sp
          sub        sp, 12
;
;        {
;            unsigned long int x, y, z;
;
;            if ( n <= 2 )
;
          cmp        word ptr [bp+4], 2
          ja          short @1@142
;
;            return 1L;
;
          xor        dx, dx
          mov        ax, 1
@1@86:    jmp         short @1@198
          jmp         short @1@170
@1@142:
;
;            else
;                x = fibo(n-1);
;
          mov        ax, word ptr [bp+4]
          dec        ax
          push       ax
          call        near ptr _fibo
          pop        cx
          mov        word ptr [bp-2], dx
          mov        word ptr [bp-4], ax
@1@170:
;
;            y = fibo(n-2);
;
          mov        ax, word ptr [bp+4]
          sub        ax, 2
          push       ax
          call        near ptr _fibo
          pop        cx
          mov        word ptr [bp-6], dx
          mov        word ptr [bp-8], ax

```

fib04.asm

fcc -S -r- fib4.asm

```

;
;      z = x + y;
;
      mov     ax,word ptr [bp-2]
      mov     dx,word ptr [bp-4]
      add     dx,word ptr [bp-8]
      adc     ax,word ptr [bp-6]
      mov     word ptr [bp-10],ax
      mov     word ptr [bp-12],dx
;
;      return z;
;
      mov     dx,word ptr [bp-10]
      mov     ax,word ptr [bp-12]
      jmp     short @1@86
@1@198:
;
;      }
;
      mov     sp,bp
      pop     bp
      ret
_fibo      endp
;
;      void main()
;
      assume  cs:_TEXT
_main      proc  near
      push   bp
      mov    bp,sp
      sub    sp,2
;
;      {
;      unsigned int n;
;      printf("Enter an integer:\n");
;
      mov     ax,offset DGROUP:s@
      push    ax
      call    near ptr _printf
      pop     cx
;
;      scanf("%d",&n);
;
      lea     ax,word ptr [bp-2]
      push    ax
      mov     ax,offset DGROUP:s@+19
      push    ax
      call    near ptr _scanf
      pop     cx
      pop     cx

```

```

;
;
;     printf("Fibonacci(%u) = %lu\n", n, fibo(n));
;

    push    word ptr [bp-2]
    call    near ptr _fibo
    pop     cx
    push    dx
    push    ax
    push    word ptr [bp-2]
    mov     ax,offset DGROUP:s@+22
    push    ax
    call    near ptr _printf
    add     sp,8
;
;
;     )
;

    mov     sp,bp
    pop     bp
    ret
_main      endp
?debug    C E9
_TEXT     ends
_DATA     segment word public 'DATA'
s@         label    byte
db         'Enter an integer:'
db         10
db         0
db         '%d'
db         0
db         'Fibonacci(%u) = %lu'
db         10
db         0
_DATA     ends
_TEXT     segment byte public 'CODE'
_TEXT     ends
public    _main
public    _fibo
extrn     _scanf:near
extrn     _printf:near
_s@       equ       s@
end

```


גירסאות מיוחדות של הפקודה CALL

השימושים בפקודה CALL שראינו עד עכשיו היו מהסוג של CALL לנקודה בזיכרון הנמצא בסגמנט קוד - יותר נכון label המצביע על פקודה. בגירסה הזו אוגר ה-IP או זוג האוגרים CS ו-IP משנים את ערכם להצביע על הנקודה הזו (תוך שימור כתובת החזרה במחסנית). זו אכן הגירסה הנפוצה ביותר של הפקודה CALL. אבל ישנם גירסאות נוספות.

ב-8086 היה קיים גירסה של CALL עם אוגר 16 ביט. המשמעות שלו היא להציב את ערך האוגר לתוך IP. לדוגמא, הפקודה

CALL BX

היתה גורמת לשימור IP והצבת הערך של האוגר BX לתוך IP, מעין השמה $IP = BX$.

שימוש בפקודה CALL להסתעפות עקיפה - מימוש פוינטר לפונקציה

אחד הגירסאות של הפקודה CALL היא הסתעפות עקיפה דרך משתנה בזיכרון. במקרה הזה האופרנד של הפקודה CALL הוא לא כתובת של פקודה אלא כתובת של משתנה. במקרה הזה, הכתובת בזיכרון איננו מגדיר את הערך החדש של CS:IP אלא היכן נמצא הערך החדש בזה. לסוג הזה של פקודת CALL יש גירסת NEAR וגירסת FAR. לדוגמא, נניח ששטח ה-DATA של תוכנית מכילה את ההגדרות הבאות:

```
f_ptr1 DW 100h
f_ptr2 DD 20003000h
```

אזי הפקודה

CALL f_ptr1

יגרום להסתעפות מסוג NEAR כאשר מלבד שימור הערך הנוכחי של IP, IP יקבל את הערך 100h. לעומת זאת, הפקודה

CALL f_ptr2

יגרום להסתעפות מסוג FAR כאשר מלבד שימור הערכים הנוכחיים של IP ושל CS, CS יקבל את הערך 2000h ו-IP יקבל את הערך 3000h.

אפשר גם פקודות מהצורה הבאה:

```
CALL WORD PTR [BP+6]  
CALL DWORD PTR [BX-4]
```

הסוג הזה של פקודות CALL משמש למימוש המושג ב-C הנקרא פונקציה.

אגב, כמחשבים רבים יש גם גירסאות עקיפות לפקודה המקבילה MOV. אין גירסה כזו במחשב הזה, אבל יש פקודות הסתעפות עקיפות.

386 ואילך.

בנוסף לפקודות המצוינות לעיל יש ב-386 גירסאות נוספות של הפקודה CALL התומכות בהיסטים 32 ביט.

קימות פקודות ההסוג

```
CALL ECX
```

שהמשמעות שלה היא שימור EIP והצבת הערך של ECX לתוך EIP.

כמו כן ישנם פקודות הסתעפות עקיפה NEAR 32 ביט (שינוי EIP בלבד) וכן הסתעפיות עקיפות 48 ביט. משתנים כאילו נקראים Full Pointer או FWORD. להגדרת משתנים בשטח המידע משתמשים בהנחיה DF או DP. לפיכך ניתן לראות ב-386 פקודות כמו

```
f_ptr1 DF 605040302010h
```

.....

```
CALL f_ptr1
```

יגרום לשמירת CS ו-EIP והצבת

CS = 6050h ו-EIP = 40302010h.

```
/* pf.c - Use pointer to function */
```

```
int sqr(int x)
{
    return x*x;
} /* sqr */
```

```
int neg(int x)
{
    return -x;
} /* neg */
```

```
void main()
{
    int x,y, z;

    int (*fp)(int);

    x = 5;

    fp = sqr;

    y = (*fp)(x);

    fp = neg;

    z = (*fp)(x);

    printf("\nx = %d, y = %d, z = %d\n", x, y, z);

} /* main */
```

```
E:\>pf
```

```
x = 5, y = 25, z = -5
```

```
E:\>
```